

egy részes, középhosszú dokumentumfilm, történelmi dokumentumfilm, tényfeltárás, riportfilm, rekontextualizálás, feltáratlan múlt, roma holokauszt, komáromi erőd, túlélők visszaemlékezései, szembesítés,

Porrajmos - Cigány holokauszt

2000

60'

színes, video

Rendező: Varga Ágota

„A cigány holokauszttal a legutóbbi időkig senki nem foglalkozott. Most a haláltáborokat túlélte idős cigányemberek és asszonyok emlékeznek. Soha be nem hegedő sebeket tép fel bennük a film.” (*Filmévkönyv 2001 – a magyar film 2000-ben*, Szerk.: Löwensohn Enikő, MNFA, Budapest, 2001)

„A cigány holokauszt eseményei az elhallgatott történelem lapjaira tartoztak. A cigány áldozatok sorsa egészen a legutóbbi időkig nem került az érdeklődés középpontjába, az áldozatokra senki sem volt kíváncsi. Néhány újságcikktől és rövidebb tanulmánytól eltekintve máig Karsai László történész 1992-ben megjelent kötete az egyetlen rendelkezésünkre álló monográfia ebben a témában. E film először tesz kísérletet arra, hogy átfogó képet adjon a magyarországi cigányok deportálásáról a dokumentumfilm eszközeivel. A túlélők, a filmbéli visszaemlékezők megtalálásához a Magyar Vöröskereszt nyújtott segítséget. A svájci kormány 1998-as segítőakciója nyomán ugyanis ők voltak a közvetítők. Így a film forgatását megelőzően közel száz túlélővel ismerkedtem meg, közülük választottam ki filmem szereplőit.” (Gyártói annotáció, www.port.hu)

„Az emlékezés fehér foltjaiban kutat Varga Ágota két filmjében is (*Porrajmos, Fekete lista - Cigány munkaszolgálatosok 1944-ben*). Az évtizedekig elhallgatott cigány holokausztra való emlékezés nemcsak egy adósság törlesztése, hanem egy jelenkori társadalomlélektani tünetegyüttes megértéséhez is hozzájárulhat. A mozaikszerűen kialakított szerkezet elemei önmagukban is lezárt egészeket alkotnak, de így egymás mellé, egymásba építve még teljesebb képet nyújtanak a hányatott sorú népcsoport történelmének egyik legborzasztóbb időszakáról. Az első "történet" megrázóan hiteles képet formál arról a viszonyról, amely a békésen egymás mellett élő magyar és cigány emberek valójában megkövesedett hierarchiájára épül. Az emberi cselekedetek motivációinak kusza szövevényeit kibogozni igyekvő szereplők párbeszédében minduntalan hangsúlyossá válnak a látszólag egyértelmű, azonban nyilvánvalóan tisztázatlan viszonyok. Ez a tény tehát nemcsak az adott történelmi eseményt fedő homályra, a Magyarországon korántsem kivételesnek számító társadalmi amnéziára irányítja a figyelmet, hanem a tolerancia egyik alapfeltételének tekinthető őszinteség és önismeret hiányára is.

A lassan felszínre kerülő tények, mint a haláltáborokból hazatérő cigányok újbóli kirekesztettsége (az erdőszélen kellett sárból tapasztaniuk maguknak házakat és csak 1965-ben költözhetek be újra a faluba), vagy maga a tabuként kezelt holokauszt, amelyről nem volt szabad beszélniük sem, mind megannyi adalék a múltját feldolgozni képtelenné tett, identitásavarral küzdő népcsoport jelenének megértéséhez.” (P:A.)

Operatőr: Markert Károly

Vágó: Kovács béla

Hang: Faludi Sándor

Gyártásvezető: Kreutz Emil

Szakértő: Szita Szabolcs

Szereplők: Nagy Ferenc, Nagy Vilmos, özv. Sándor Jánosné, Sándor János, Sándor Margit

(Nagykanizsa-Miklósfa), Kolompár Józsefné, Petrovics István (Teve), dr. Fodor László (Váralja), özv. Szeifert Antalné (Lengyel), Balogh János, Balogh Jánosné, Kalányos Pálné, özv. Kósa Gyuláné, Kovács János és Kovács Jánosné, Kovács József, Kovács Józsefné (Patapoklosi), Horváth Gyuláné, Lakatos Istvánné, Kalányos Istvánné, Kárpáti Sándorné (Somogyapáti), Sárközi Ferenc (Kaposvár), Kovács József (Szekszárd), Horváth Gézáné, Horváth Sándorné, özv. Nyári Ernőné, Sárközi Jenőné (Torony), Bogdán János, Bogdán Júlia, Ignác Istvánné, Kalányos Józsefné, Palkó Józsefné (Szedres), özv. Vajda Istvánné (Sopron), özv. Danyi Sándorné, Kucka Ilona, Kucka Mária (Tatabánya)

Producer: Vitézy László

Gyártó: Fórum Film Alapítvány

1145 Budapest, Róna u. 174.

Tel./fax: 2205413

e-mail: forumfilm@mail.datanet.hu

www.forumfilm.hu